

Секція III

УПРОВАДЖЕННЯ ОНОВЛЕНОГО ЗМІСТУ ПОЧАТКОВОЇ ЛАНКИ ОСВІТИ

Анна Линник

студентка Красноградського коледжу комунального закладу
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради,
група ВШ-31

Науковий керівник: А.С. Заїчко, викладач педагогіки
Красноградського коледжу комунального закладу «Харківська гуманітарно-
педагогічна академія» Харківської обласної ради

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КНИГИ У СОЦІАЛЬНОМУ ЖИТТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА

За останні десятиліття в системі освіти, а зокрема в Концепції літературної освіти, значно зацентувалась увага на залученні молодших школярів до читацької діяльності. Беззаперечно, формування читацького інтересу спочатку формується в сім'ї, а потім в школі I ступеня. Завдяки ціле направленої роботи вчителя у залученні до читання книг, молодший школяр вчиться правильно складати речення, розширює словниковий запас, розвиває свою уяву, творчі та комунікативних здібності, самостійне та критичне мислення.

На сучасному етапі розвитку людства, книгу активно намагаються витіснити її електронні аналоги – книги з доповненою реальністю, відео-версії та екранізовані постанови. Це гальмує розвиток уяви дитини, логічне мислення і розумові процеси. Мета сучасного педагога початкової ланки освіти полягає у залученні школярів до читання книг, показати її потужний потенціал у пізнавальному та творчому розвитку, розкрити терапевтичні можливості у вирішенні соціальних проблем які можуть спіткати дитину на певному її етапі житті. За такої умови одним із головних завдань сучасної початкової школи є виховання духовно багатой особистості за рахунок розвитку читацького інтересу дитини [3].

На сьогодні дослідники приділяють увагу на пошуки нових технік щодо літературного розвитку молодшого школяра (Б. Ананьєв, Л. Божович, С. Рубінштейн, О. Киричук, Г. Щукіна тощо); наукові дослідження (Д. Тихомиров, В. Водовозов, В. Стоюнін, О. Леонт'єв, М. Рибникова, О. Никифорова, Л. Воеводська, О. Савченко, Н. Скрипченко, О. Джежелей та ін.) свідчать, що розуміння твору, його осмислене сприймання приходить із набуттям певних знань про творчість самого автора, композиційної структури твору, його жанрових особливостей тощо.

Проте, наукових праць, спеціально присвячених проблемі психолого-педагогічного потенціалу книги у соціальному житті молодшого школяра майже немає. Тому дана проблема у психолого-педагогічній літературі

потребує ще свого розвитку.

Зміст та методика предмета «Літературного читання» мають величезний потенціал у духовному, пізнавальному, морально-етичному, естетичному, фізичному вихованні; інтелектуального та творчого розвитку дітей засобами художнього слова та терапевтичного впливу книги. Навчики та уміння читати розвивається на всіх уроках і соціально-життєвих ситуаціях, однак лише на уроках читання воно є об'єктом цілеспрямованого, системного опрацювання, що дозволяє оволодіти навичкою осмислення прочитаного, що забезпечує усвідомлення особистості значення життєвої ситуації у своїй навчальній діяльності [1]. За Новим Державним стандартом початкової загальної освіти мовно-літературна освітня гаузь включає українську мову та літературу, мови та літератури відповідних корінних народів і національних меншин, іншомовну освіту. Метою вивчення української мови та літератури, мов та літератур відповідних корінних народів і національних меншин є формування комунікативної, читацької та інших ключових компетентностей; розвиток особистості здобувачів освіти засобами різних видів мовленнєвої діяльності; культурного і національного самовираження, користуватися ними в особистому і суспільному житті, міжкультурному діалозі; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, розвиток мовленнєво-творчих здібностей.

Зміст літературної освіти з урахуванням вікових особливостей учнів визначає художні твори, літературні явища і факти, розкриває їх ідейно-естетичну своєрідність та значущість в історії української і світової культури, встановлює зв'язки між різними національними літературами, літературою і фольклором, літературою і міфологією, літературою і філософією, літературою та іншими видами мистецтва, передбачає обсяг загальних теоретичних понять, необхідних для розуміння літератури як мистецтва слова, формування вмінь аналізувати та інтерпретувати художні твори в різних аспектах.

Засвоєння учнями літературного компонента сприяє їх залученню до надбань вітчизняного і світового письменства, розвитку стійкої мотивації до читання книг, потреби у зверненні до художньої літератури протягом життя, збагаченню духовно-емоційного досвіду, формуванню загальної культури, підвищенню рівня володіння українською, іноземними мовами та мовами національних меншин.

Вивчення української літератури сприяє вихованню любові до народу, його мови, звичаїв, національних традицій, культури, розумінню світової та національної історії, проблем сьогодення, розвитку інтелектуальних, духовних та естетичних цінностей.

Вивчення літератур національних меншин сприяє усвідомленню учнями розмаїття культурного багатства нашої держави, а світової літератури – залученню учнів до загальнолюдських цінностей, вихованню толерантного ставлення до різних народів, народностей, рас та культур [1].

У зв'язку з необхідністю забезпечити цілеспрямоване формування у школярів навчальних досягнень, які передбачені Державним стандартом, у типовій програмі запроваджено компетентнісний підхід [4]. Стосовно читацької діяльності, то її втілення знайшло вияв у структуруванні вимог до

результативної складової засвоєння програми відповідно до функцій кожної змістової лінії. Тому так по-різному формулюються результати (скажімо, учень має уявлення про жанри і вміє розрізнати їх, вміє складати розповідь, план, називає основні елементи книжки, вміє після попередньої підготовки свідомо, правильно, плавно читати з дотриманням засобів виразності і т. ін.) [2]. Це дає вчителю чіткі орієнтири щодо цілей уроків, їх результативності, що в свою чергу зумовлює необхідність обґрунтованого вибору і застосування різноманітних методичних прийомів і засобів для досягнення саме вказаного результату. Особливу увагу звертаємо на необхідність відпрацювання повноцінного вміння читати і розуміти тексти, яке є міжпредметним базовим умінням. Зокрема, є потреба систематично збільшувати складність та частотність у визначенні послідовності подій у тексті, головну думку прочитаного, висловити оцінні судження, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки тощо. Одним із цікавих прийомів під час однохвилинного читання на уроці є те, що діти читають не статті запроновані вчителем а книги які діти принесли з дому і які цікаві їм, а потім обмінюються враження від прочитаного. Такий метод формує у дітей читацький інтерес, невимушене прагнення підібрати таку книгу, яка була б цікавою для всіх. Такий метод роботи повинен бути систематичним, це викликає у дитини інтерес до пошуку нової інформації та книги. Психолого-педагогічний потенціал книги вбачається у формуванні цінностей особистості, ключових життєвих компетенцій, духовного збагачення Я-особистості. Зміст програми реалізується на спеціально відведених уроках, бібліотечних заняттях, шляхом проведення літературних ранків, вікторин, екскурсій.

Книга дає не тільки знання, а й сприяє вихованню повноцінної, духовної, всебічно розвиненої людини. Без вміння і любові до читання книг не може бути ні успішного навчання в школі, ні самостійного пізнання світу, ні самовдосконалення [5, с.67-89]. Усвідомлюючи це, кожен учитель має поставити перед собою завдання: постійно викликати інтерес до читання, показати величезні можливості пізнання світу за допомогою книги, сформуванню розуміння, що книга – безцінне багатство, тому ставитися до неї потрібно з любов'ю та бережливістю.

Список використаних джерел:

1. Концепції літературної освіти. Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osc/13508/
2. Воронова Г. О. Формування творчої особистості засобами слова / Г. О. Воронова. – 2006. – С. 7–10.
3. Гомель Н. Розвиток інтересу до читання в учнів початкових класів / Н. Гомель. – 2001. – № 2. – С. 77–79.
4. Іванова Л.І. Літературознавча пропедевтика в початковій школі / Л.І. Іванова. – 2006. – №8. – С. 3.
5. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям / В. О. Сухомлинський. – Київ: Радянська школа, 1976. – С. 9 – 278.